

att ha begått någon dumhet. Men det är å andra sidan bra, att det som vållar dålig stämning kan bli ordentligt utluftat i en skarp och öppen debatt, där var och en får säga vad han vill, men också får tåla motkritik och se sina uppgifter rättade av andra talare. Yttrandefriheten är helt enkelt den nödvändiga förutsättningen för ett fritt och fruktbringande samarbete mellan människor. Är ni inte alla ense om det?

— Det tror jag nog att vi är, svarade den tryggsmeden Andersson. Det skulle vara alldeles meningslöst att ha en fackförening vid bruket, om styrelsen i den fick skriva alla de anföranden som skulle hållas vid mötena eller kunde förbjuda opponenter att yttra sig. Hur skulle styrelsen då få veta sanningen om medlemmarnas inställning? Och vad skulle medlemmarna ha för nytta av föreningen? Jag skulle sannerligen inte våga vara ordförande i föreningen en enda dag till, om medlemmarna inte hade rätt att yttra sig fritt och säga sin ärliga mening både vid mötena och då de träffas i mindre kretsar. Vilken ohygglig stämning skulle det inte bli, om ej alla i kamratkretsen vågade sjunga ut med vad de har på hjärtat och inte tålde att få svar på tal? Om det alltså bara skulle tisslas och tasslas i mörkret om det, som nu bärs fram öppet i ljuset och blir belyst från alla sidor? Inte gör det något att friheten missbrukas till lite skällning då och då. Den som har gott samvete behöver inte ta illa vid sig för det. Det är min åsikt.

— Precis på samma sätt är det med tryckfriheten, sade Sven Persson. Av ärlig och rättfram kritik från motståndare mår ett gott strävande bara bra. En del

tidningar skriver retsamt eller fräckt om kooperation och fackföreningsrörelse och annat som vi håller styvt på. Men vad gör det oss för ont egentligen? Inte har något som är bra gått under för att en omogen skribent låter sitt dåliga humör slippa löst. Tvärtom tar vi, det vet ni allesammans, nya tag, om våra gemensamma strävanden blir orättvist bedömda. Men hur skulle det gå om pressdiskussionen inte vore fri? Ja, det är vi nog alla på det klara med. Det blev inte de undermåliga skribenterna, som tystades. De kan alltid vända kappan efter vinden. Utan först och främst blev det de ärliga och rakryggade, de som inte kompromissar med lögnen, som fick munlås på sig. Vi har varit med tillräckligt länge för att veta hur det hänger ihop. Tänk vad det utan tryckfrihet skulle smusslas med sanningen! Jag är övertygad att hela samhället skulle gå rakt åt skogen, om pressen inte fick skriva annat än sådant som behagade vissa personer och partier.

— Det är jag också övertygad om, instämde komminister Blomstedt, som var med i sällskapet. Vi har sett, hur det har gått i de länder, där det inte längre finns en fri press. Där tystar de styrande till och med Guds ords förkunnare, om de misstänker dem

PRESSEN OCH UTRIKESPOLITIKEN

Den svenska debatten kring tryckfriheten under de senaste åren har till väsentlig del gällt de problem, som under en tid av internationell spänning uppstått i förhållandet mellan stater med fri press och stater med en press, som uteslutande tjänstgör som ett organ för statsledningen. Debatten har varit omfattande och ingående och torde ha redovisat alla de argument, som kunna anföras för och emot en stark inskränkning av tryckfriheten under angivna exceptionella förhållanden i länder, där man principiellt håller på de fria meningsyttringarnas värde. Endast i ringa utsträckning har man emellertid kunnat hänvisa till konkreta parallellfall under äldre tid. Detta är helt naturligt. Dels har i själva verket en situation, liknande den nuvarande, tidigare endast under korta perioder förelegat; sedan pressen vuxit till större betydelse har i det stora flertalet västerländska stater en mycket betydande tryckfrihet erkänts och tillämpats. Dels finnes ingen sammanfattande historisk undersökning rörande det här berörda problemet, även om uppgifter av intresse kunna återfinnas på skilda håll, både i arbeten om pressen och i andra historiska och biografiska skrifter. I det följande skall jag endast referera några händelseförlopp, som äro av intresse i detta sammanhang och som såvitt bekant icke tidigare närmare berörts i den svenska debatten.

Utländska makters intressen.

Redan under 1600- och 1700-talen användes pressen av statsledningen som ett redskap för dess in- och utrikespolitiska syften. Någon mera målmedveten och systematisk dirigering av det tryckta ordet förekom dock icke; en del tidningar påverkades av regeringen, andra voro inom de snäva gränser som uppdrogs obundna; pressen som helhet var icke, såsom nu är fallet i en rad stater, ett instrument för regeringen. Först Napoleon I, vars regim nära motsvarade en modern diktatur, gjorde med framgång alla tidningar av större betydelse till medel för sin politik. Under perioden av fred mellan England och Frankrike 1802—1803 uppstodo konflikter mellan de båda länderna, som ytterst grundade sig på att den franska pressen var bunden, medan den engelska var jämförelsevis fri. I London utgavs av franska emigranter en tidning, l'Ambigu, vari den franska regeringen ständigt utsattes för kritik. Napoleon lät då i Paris på engelska utge en tidning, Argus, som påstods vara ett organ för engelsmän i Frankrike och som i sin tur angrep den engelska regeringen (jfr här om *Butter*, La presse et les relations politiques inter-

för att hysa sympatier för fred och folkstyrelse. Jag tycker att tillståndet i sådana länder ibland påminner rätt mycket om den mardröm Sven Persson berättade för oss. Både det talade och det tryckta ordet måste vara fria. Olägenheterna av friheten är små, men fördelarna är oändligt stora. Det var en berömd fransman som för hundra år sedan på tal om den amerikanska pressen sade: »Jag älskar den mer för allt det onda som den förebygger och förhindrar än för det goda den uträttar».

— Verkligt roligt och bra sagt, inföll Andersson. Så långt borde väl alla svenskar kunna vara ense i fråga om pressen. Bara därför att den hindrar så mycket ont och skadligt som den gör, förtjänar den sin frihet. Men nog gör den också tillräckligt mycket gott för att den skall få leva och vara fri. Skall vi ställa frågan under proposition?

— Behövs inte, sade Persson. Det finns ingen opponent i den här kretsen. Varenda människa, som har sina sinnen i behåll och som kan se saken i stort, begriper att det fria ordet är lika nödvändigt för oss svenskar som luften. Släpper vi ordets frihet, så går allt annat, som vi sätter värde på, ifrån oss.

— Jag instämmer helt och fullt med de föregående talarna, sade skollärare Björkander, logetemplare i godtemplarlogen vid bruket.

Därmed var diskussionen slut och sällskapet åtskildes under sedvanliga hövlighetsformer.

Av professor

HERBERT TINGSTEN

nationales, 1934). Napoleon inskred emellertid även på annat sätt. I början av år 1803 lyckades han framkalla ett åtal mot l'Ambigu, men dess redaktör dömdes endast till obetydliga böter, som genast täcktes genom en insamling. Napoleon riktade då i *Moniteur* en skarp kritik mot den engelska regeringen. Om en tidning förolämpade en främmande makt och trots detta fritt finge utkomma, kunde man anta, att de statliga organen i själva verket ställde sig solidariska med tidningens uttalanden. På engelskt håll svarade man att den engelska pressen vore fri och att regeringen icke kunde kränka lagarna genom egenmäktiga domar eller förbud. I det meningsbyte, som uppstod, hävdades från franskt håll, att internationella frågor måste inta en särställning. »Man borde aldrig tillåta sårande uttalanden mot främmande regeringar, ty på detta sätt kunde oansvariga enskilda personer åstadkomma brytningar mellan staterna.» Den engelske utrikesministern åter kritiserade »den franska regeringens uppfattning, enligt vilken den mellan nationerna gällande rätten skulle göra det till en sträng förpliktelse för en regering att förekomma eller straffa alla mot utländska makters intressen eller heder riktade uttalanden. Om denna princip erkändes, skulle ingen som helst frihet finnas för pressen i något land. Då skulle i själva verket varje framställning, varje tidningsuttalande om en främmande makts expansionsplaner, varje protest mot en orättvisa kunna anses som ett angrepp mot... den stat, som skulle vilja skada någon annan i förvisning om att det skulle vara förbjudet att skriva härom.» Presspolemiken och regeringsförhandlingarna i saken avbrötos genom krigsutbrottet mellan de båda länderna; det bör kanske erinras om, att kriget med all säkerhet icke berodde på motsättningarna i tryckfrihetsfrågan.

Napoleon litade på den fria engelska pressen.

Ett årtionde senare, då kejsardömet stod inför sitt fall, företrädde Napoleon en annan uppfattning om pressfrihetens betydelse. Hans dåvarande utrikesminister Caulaincourt berättar i sina memoarer om de förhandlingar som fördes då kejsaren stod i begrepp

Forts. på sid. 27.

Först Napoleon I, vars regim nära motsvarade en modern diktatur, gjorde med framgång alla tidningar av större betydelse till redskap för sin politik.

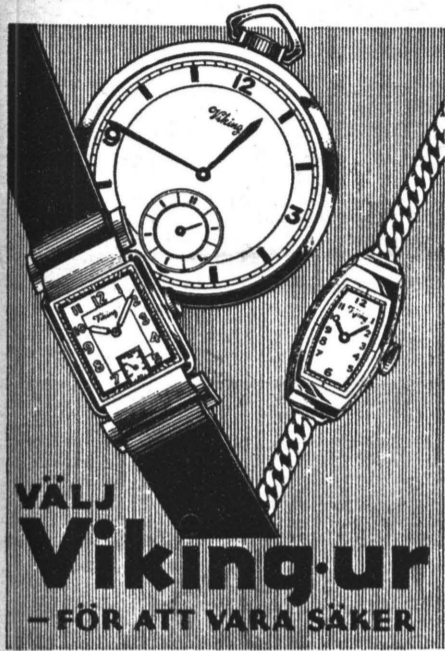

Pressen . . .

Forts. fr. sid. 17.

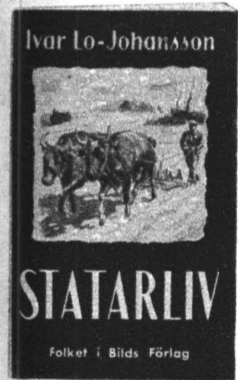
att avsäga sig kronan. Napoleon befarade, att de löften, som gavs honom, icke skulle infrias; han litade varken på sin österrikiske svärfar eller på sin forne vän och allierade, Alexander av Ryssland. Han fann emellertid tröst i tanken, att den engelska regeringen med säkerhet skulle infria sina förpliktelser, ty i England vore den offentliga diskussionen fri och regeringen kunde därför icke ostrafat svika sina utfästelser.

Ett liknande meningsutbyte mellan de

VÄLJ
Viking-ur
— FÖR ATT VARA SÄKER

STATARLIV

rättelser ger bilder ur deras långa vardag men också av söndagsfrid och sommarhelger. De inrymmer mycket av lantarbetarrörelsens historia — de första mötena som hölls i smyg, strejkerna, de resande agitatorerna och kvällarna på Folkets hus.

Ivar Lo-Johansson har i år erhållit De Nios stora litterära pris på 10.000 kr. för sina statarskildringar.

Statarliv kostar 1:15 + oms.

Inb. i vackert band 2:25 + oms.

Se den i bokhandeln, beställ av FIB:s ombud eller skriv till

Folket i Bilds Förlag, Box 118, Stockholm 1.

Sänd undertecknad mot postförskott + 25 öre i postförskottsavgift . . . . . ex. Statarliv, häft. 1: 20, inb. 2: 30 oms. inräkn.

Namn: . . . . .

Adress: . . . . .

Postadr.: . . . . .

(Skriv tydligt! Stryk det som ej avses!) **V i**

franska och engelska regeringarna uppstod, då den andra napoleonska diktaturen upprättades år 1851 (The history of the Times). Times, redan vid denna tid den ledande engelska tidningen, intog en ytterst kritisk hållning mot den nya franska regimen. Napoleon lyckades då få den engelska regeringen att ingripa för att förmå tidningen att dämpa tonen. En debatt uppstod, som fördes dels i brev mellan engelska ministrar (särskilt Granville och Clarendon) och representanter för Times, dels i Times' spalter. I ett brev den 18 jan. 1852 skrev Times' representant Reeve bl. a., att tidningsmännens ansvar växte med deras frihet, men deras plikter voro helt andra än statsmännens. »Att ta reda på sakernas verkliga tillstånd, att giva sanna meddelanden härom och att vid bedömandet tillämpa stränga och fasta, på rätten, humaniteten och lagen byggda principer, att så långt det är möjligt t. o. m. upplysa nationernas samvete och nedkalla världens dom över vad som är falskt, lågsinnat eller tyranniskt, detta synes mig vara de främsta plikterna för dem som skriva». Det vore av största betydelse, att det engelska folket bevarade sin moraliska självständighet och sitt klara omdöme, och detta kunde icke ske om pressen bundes av order från främmande makter. Statsmännens plikter vore helt andra; de vore tvungna att förhandla med alla dem, som faktiskt sutte vid makten i främmande länder, och att ständigt bevara en ton av korrekthet och artighet.

”Det skulle vara ödesdigert att säga: diskutera inrikesmen inte utrikesfrågor.”

På regeringshåll framhöll man, att pressens uttalanden faktiskt kunde bli farliga för landet genom irritation, de väckte, och de föreställningar om den engelska opinionens ställning, de framkallade hos främmande folk och regeringar. Tidningarna måste därför självant begränsa sin frispråkighet. »Om vi vore osårbara», skrev Clarendon till Reeve, »skulle vi kunna dundra hur mycket som helst, men i vårt nuvarande hjälplösa tillstånd förefaller mig ett fortsatt uppretande av Frankrike vara en lyx, som vi kunde få betala mycket dyrt». Även i det engelska parlamentet framställdes kritik av Times' uppträdande, och man talade om det ansvarlösa i att vissa tidningar satte landets säkerhet i fara.

En sammanfattning av Times' ståndpunkt ges i en ledare, skriven åtskilliga år efter dessa brytningar (6 dec. 1858). »Tanke- och yttrandefrihet utgöra den livsluft, som engelsmannen andas från sin födelse; han skulle icke kunna leva i en annan atmosfär. Men när man en gång erkänner denna frihet, kan man inte inskränka den till vissa områden . . . Det skulle vara ödesdigert att säga: diskutera inrikesfrågor men inte internationella frågor. En press, som beskures på detta sätt, skulle förlora den universella förstärkelse, som den behöver som inspiration . . . Den skulle icke kunna tala med samma kraft om inrikesfrågor, om den icke också kunde tala om utlandet; den skulle icke kunna flyga med sina vingar klippta; den skulle icke kunna förbli den helhet, som den nu utgör, och sålunda upphöra att spegla världen.»

Nu berörda och andra liknande de-

batter kunna naturligtvis icke tjäna som vägledning för ställningstagande i ett nytt konkret läge. De visa emellertid att de motsättningar, som förelegat i vårt land under de senaste åren, med nödvändighet förknippas med vissa situationer. Och framför allt utgöra de en erinran om det naturliga i att de statliga myndigheterna och den fritt arbetande pressen i lägen som dessa inta i viss mån skilda ståndpunkter. Men om man utgår från tryckfriheten som ett stort demokratiskt värde, blir pressens energiska försvar för sin frihet i grunden också ett försvar av statsledningen och nationen mot främmande krav.

Rödbetor

bli delikata

Ett rec.: Koka 1 kg rödbetor i vatten 15 min. o. skala dem. Blanda en lag av 3/4 l. vatten, 3 cl. Skogens Ättika, 1 bit kanel, 15 nejl., 10 kryddkorn o. 150 gr. strösocker. Lägg de skalade rödbetorna i denna lag o. låt dem koka färdiga i den. Förvaras i lägen på kallt ställe.

SKOGENS ÄTTIKA

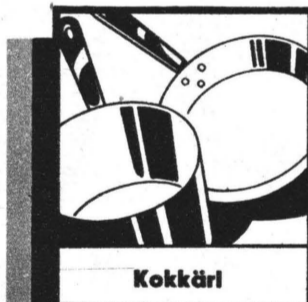
1/1 fl. kr. 0:85, 1/2 fl. 0:55, 1/4 fl. 0 40.

TILLV.: SKOGENS KOL A.-B., KILAFORS.

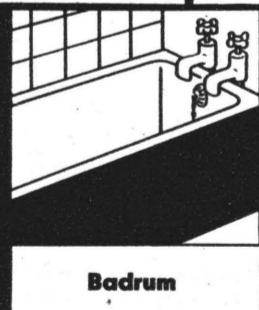
VIM gör rent hus i ett nafs!

kupongfritt

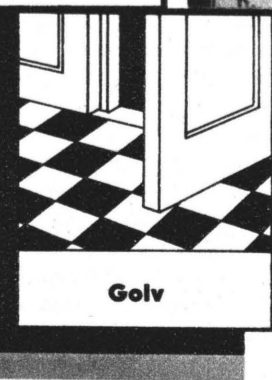
aktsamt-effektivt

Kokkärl

Badrum

Golv

35/75

öre

inkl. oms.-sk.

det tvåfaldigt verkande rengöringsmedlet